במשנה שבמשניותו. ב) וכל

זה ליתה במשנה שבמשניות

וכן מוכרח מרש"י דהכח

ד"ה הגיעו לעזרה וכו׳

וגם מרש"י דלקמן נג:

וכו' מוכח דליתא לבבא זו],

ג) ב"ב דף ד. ע"ש וושם

איתא רבה], ד) [תוספת'

פ"ד ה"ד], ה) [כל זה

ליתא בתוספ׳ ובע"י איתא

לה כפלים כיולאי מלרים].

ו ומדות פ"ב מ"ה ע"שו.

מ) [זבחים סב.], ע) גרסינן
לאפוקי דינרי כ״ה בס״א.
רש״ל, י) [וע״ע תוספת

סנהדריו טו: ד"ה אחרו.

הגהות הב"ח

ואחד זהגים כל אחת כל"ל ומיבות של סנהדרי גדולה נמחק: (ב) תום' ד"ה והיו

בה וכו׳ זקנים שעשו להם סנהדרין:

משר משונה מיים

קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו. מימה דמשמע שמקרות הגבר הולכין לשאוב מים וא"כ היו נפסלין בלינה דע"כ לא פליגי פ"ב דובחים (דף כ.) אלא לענין קידוש ידים ורגלים מקרות הגבר ועד לפרא [אי] פסלא בלינה או לא אבל מי הכיור (עלמו)

נפסלין בעמוד השחר כדמוכח התם ואפי׳ סילקן מן הכיור אחר קרות הגבר הדר משקע ליה וי"ל דשוחין היו בתקיעות ובתרועות ובהפיכת פניהם למערב וגם בחזרה לחחר מילוי והיה מאיר היום קודם שיגיעו לעזרה ועד שיקדשן בכלי לא הוכשרו ליפסל בלינה כדתנן פרק חטאת העוף במסכת מעילה (דף י.) גבי נסכים ואף על פי שהללוחית היתה מקודשת מכל מקום אין כלי שרת מקדשין בחוץ אלא בפנים:

והין בה ע"א לתדראות של והב בנגד ע"א זקנים. כי פירוש סנהדרין תימה הא דתנן פרק קמא דסנהדרין (דף ב. ושם) סנהדרי גדולה היתה של שבעים ואחד רבי יהודה אומר שבעים רוא"כ ה"ל לעשות רק שבעים קתדראות] ומתוך כך לריך לפרש שאותה קתדרא היתה למופלא שבנ"ד ולא היה מן החשבון י דאי לאו הכי קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה:

באבוקות של אור שבידיהן ואומרים לפניהם דברי שירות ותושבחות והלוים בכנורות ובנבלים ובמצלתים ובחצוצרות ובכלי שיר בלא מספר על חמש עשרה מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד חמש עשרה שבתהלים שעליהן לוים עומדין (מעלות) שבתהלים בכלי שיר ואומרים שירה ועמדו שני כהנים בשער העליון שיורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושני חצוצרות בידיהן קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו הגיעו למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו וא הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו יותרעו לקרקע בו תקעו והריעו ותקעו) ותקעו היו תוקעין והולכין עד שמגיעין לשער היוצא ממזרח הגיעו לשער היוצא ממזרח הפכו פניהן ממזרח למערב ואמרו אבותינו שהיו במקום הזה אחוריהם אל ההיכל ופניהם קדמה ומשתחוים קדמה לשמש ואנו ליה עינינו ר' יהודה אומר היו שונין ואומרין אנו ליה וליה עינינו: גמ' ת"ר מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו

מי שלא ראה ירושלים בתפארתה לא ראה כרך נחמד מעולם מי שלא ראה בהמ"ק בבנינו לא ראה בנין מפואר מעולם מאי היא אמר אביי ואיתימא רב חסרא זה בנין הורדום במאי בניה יאמר (רבא) באבני שישא ומרמרא איכא דאמרי באבני שישא כוחלא ומרמרא אפיק שפה ועייל שפה כי היכי דלקבל סידא סבר למשעיין בדהבא אמרו ליה רבגן שבקיה דהכי שפיר מפי דמיתחזי כאדותא דימא תניא דרבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסגדריא של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל אמרו כמין בסילקי גדולה היתה סמיו לפנים מסמיו 🗓 פעמים שהיו בה 🤊 (ששים רבוא על ששים רבוא) כפלים כיוצאי מצרים והיו בה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א 🕫 של סנהדרי גדולה כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד והסודרין הכנסת עומד עליה והסודרין באמצעיתה וחזן הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן "הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן ולא היו יושבין מעורבין אלא זהבין בפני עצמן וכספין בפני עצמן ונפחין בפני עצמן •וטרסיים בפני עצמן וגרדיים בפני עצמן וכשעני נכנס שם היה מכיר בעלי אומנתו ונפנה לשם ומשם פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אמר אביי וכולהו וא קמלינהו וה אלכסנדרום מוקדן מ"מ איענשו משום ידעברי אהאי קרא ילא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ואינהו הדור אתו כי אתא אשכחינהו דהוו קרו בסיפרא ישא ה' עליך גוי מרחוק אמר מכדי ההוא גברא בעי למיתי ספינתא בעשרה יומי דליה זיקא ואתי ספינתא בחמשא יומי נפל עלייהו וקטלינהו: במוצאי יום טוב כו': מאי תיקון גדול אמר רבי אלעזר כאותה ששנינו יחלקה היתה בראשונה והקיפוה גזוזטרא והתקינו שיהו ינשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה תנו רבנן "בראשונה היו נשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באים לידי קלות ראש התקינו שיהו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש התקינו שיהו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלממה היכי עביד הכי והכתיב ₃הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אמר רב סקרא אשכחו ודרוש

למזרח. והשער ההוא מכוון כנגד שער שמעזרת ישראל לעזרת נשים ויורדין ממערב למזרח וכשהיו נכנסין למקדש היו הולכין ממזרח למערב דרך עלייה: הפכו פניהם. למערב לצד העזרות וההיכל לומר דבר זה: אבותינו. בבית הראשון היו כופרין ולא היו פניהם לבית אלא אחוריהם

אמה כדאמרינן במסכת מדות (פ"ב

מ"ג) ובסדר יומה (דף טו.): שעליהן

הלוים עומדין [בכלי] שיר. לשמחת

בית השואבה אבל דוכן לשיר הקרבן

אלל המזבח היה: מקעו והריעו.

זה סימן לילך למלאות המים לניסוך

מו השילוח: הגיעו לעורה. לקרקע

עזרת נשים: מקעו והריעו ומקעו.

ובראש השנה (דף לג:) יליף בכל

תקיעות פשוטה לפניה ופשוטה

לאחריה ותרועה באמלע: והיו

מוקעין והולכין. באלו שלש אחרונות

מאריכין עד שמגיעין לשער היולא

מעוזרת נשים להר הבים לשיפולו

אל היכל ה' וגו' פסוק הוא ביחוקאל

(ח): שונין חותה. כופלין חותה

כדמפרש אנו ליה וליה עינינו:

גבו' מאי היא. איזה מן הבנינים

של שלמה או של נחמיה בן חכליה

או של הורדום שסתרו ובנאו:

[שיישה]. שיים לבוע לה לבן ולה

שחור אלא כעין ירוק. בלע"ז בי"ש:

שישה לבוע ככחול: הפיק שפה.

שורה של אבנים נכנסה ושורה יולאה:

דמיחזי כחדותה דימה. כגלי הים

שהאבנים משונים במראיהן זו מזו

והעינים המסתכלות בהן שוטטות

ונראות כאילו גלי הים הם נדים

ונעים: דיופלוסטון. לשון יונית דיו

שנים פלו לשון שרים כמו מטרפולין וכמו דיופולין מרומי דתענית (דף יח:)

סטון לשון סטיו שני סטוין: סטיו.

כפול לישיבת שרים של אלכסנדריא

שהלכו שם יוחנן בן קרח ושרי החיילים

לחחר חורבן בית רחשון בימי ירמיה

ונתיישבו שם ואף על פי שעלה שם

נבוכדנלר והחריב את מלרים ונהרגו

מישראל שהלכו שם כמו שנתנבא עליהם ירמיה (מב) עלו בניהם שם

אלכסנדרום: בסילקי. פלטירין

גבוהים נקראים בסילקאות: כנגד

שבעים ואחד זקנים. שעשו להם

סנהדרין: לכרי והב ש גרסינן: בימה.

כעין אלמימבר"א שלנו: חון הכנסת.

לגדולה ועושר

עד שהחריבם

[ומרמרא]. שייש

לבן: כוחלא.

באבוקות של אור. זורקין אותם כלפי מעלה ומקבלין אותם ויש

שבקיאין לעשות כן בארבע אבוקות או בשמונה וזורק זו ומקבל זו

וזורק זו ומקבל זו: דברי חושבחות. מפרש בגמרא [נג.]: ט"ו מעלות.

אורך המעלה ברוחב העזרה ורוחב המעלה חלי אמה ורומה חלי

גליון הש"ם נמרא ומרסיים. עיין ע"ז דף יז ע"ב תוספות :כנן

הגהות הגר"א א] במשנה (הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו) תח"מ: [ב] שם הגיעו לקרקע. נ"ב העורה: [ג] גמ' סטיו לפנים מסטיו והיו בה כו". כל"ל: עליו קו למחקו: [ה] שם (אלכסנדרום מוחדו) תא"מ ונ"ב טרכינום:

הגהות מהר"ב רנשבורג

מרא קטלינהו (א) גמרא קטלינהו אלכסנדרוס מוקדן. נ"ב עיין הקדמת אברבנאל לס׳ מלכים שמחק מלח מוחדו וביאר שם בראיה שאלכסנדרום הוא לא היה הזה קיסר היה ק"ג שנה אחר הבית יעוש"ה:

לעזי רש"י

בי"ש. (שיש) אפור-חום. (אלמינבר"א). בימה (באמצע בית הכנסת).

> שמש הלבור: לענות חמן. שהיה וספדה שליח שלפני החיבה גומר ברכתו והן לא היו יכולין כולן לשמוע קולו: **והבין כספין**. לורפי זהב לורפי כסף: **נפחים**. חרשי ברזל: **טרסיים**. חרשי נחושת: **גרדיים.** אורגין: **ונפנה לשם.** ונשכר להם למלאכתם: **ההוא גברא הוה**. עליו נאמר מקרא זה וגזרת מלך היא להחריבה: **ודלי** זיקה. גבה הרוח: **חלקה היחה.** העזרת נשים בראשונה ולא היו זיזין יוצאין מן הכתלים: והקיפוה גווטרא. נתנו זיזין בכתלים בולטין מן הכותל סביב סביב וכל שנה מסדרין שם גזחטראות לווחין שקורין בלנ"ק כדי שיהו נשים עומדות שם בשמחת בית השואבה ורואות חהו מיקון גדול דקתני מתניחין שמתקנין בכל שנה: **מבפנים.** בעזרת נשים: **מבחוץ.** ברחבה של הר הבית ובחיל: **היכי עביד הכי.** שהוסיפו ושינו כלום על בנין שלמה: והכחיב. גבי דוד המלך כשלוה את שלמה על מדת הבית ובניינו: הכל בכחב מיד ה' עלי השכיל. כל מלאכת התבנית שהודיעו הקב"ה ע"י גד החוזה ונתן הנביא: קרא אשכחו. שלריך להבדיל אנשים מנשים ולעשות גדר בישראל שלא יבאו לידי קלקול:

עין משפם נר מצוה

א טוש"ע א"ח סימן קכד סעיף ח: א ב מיי׳ פ״ה מהלכות מלרים הלרה זי

ב מיי׳ פ״ח מהלי לולב

הלכה יב:

תורה אור השלם ו. רַק לֹא יַרְבֶּה לוֹ סוּסִים וְלֹא יָשִׁיב אֶת ַהְּטָּה וְלְּאֵז יְשָּׁיבּ אֶּוּוּ הָעָם מִצְרַיְמָה לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס וַיִּיָ אָמֵר לְכֶם נַיְּ בְּנֵרְרְ לֹא תֹסְפוּן לְשׁוּב בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה עוֹד: דברים יז טז הַ יִשְׂא יְיִ עְלֶיךְ גּוֹי 2. יִשְׂא יְיִ עְלֶיךְ גּוֹי מֶרְחוֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כַּאֲשֶׁר יִדְאֶה הַנְּשֶׁר גּוֹי אָשֶׁר לֹא תִשְׁמַע לְשׁנוּ: דברים כח מט

דברים כח מט 3. הַכּּל בִּכְתָב מִיּד יְיָ עָלַי הִשְׂבִּיל כּּל מֵלְאֲכוֹת התבנית:

דברי הימים א כח יט

מוסף רש"י

, וכיון שהגיע לענות אמן הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן. בברכות (מו.) ת"ר אין עונין כו' ולא אמן ימומה, שלא שמע הברכה אלא ששמע שעונין אמן, והא דאמרינן בהחליל שבאלכסנדריא של מנרים היו מניפין בסודרים כשהגיע עת לענות אמן, אלמא לא שמעי וקא ענו, בסודרים הנהו מידע ידעי שהם טונים אחר ברכה ועל איזו ברכה הם עונים, אלא שלא היו שומעים את הקול

רבינו חננאל

תנא בראשונה כשהיו רואין שמחת בית השואבה היו אנשים מבפנים ונשים רואות מבחוץ. והיו באיז לידי קלות ראש, התקינו שלש גוזזטראות בעזרה בנגד שלש רוחות. להיות כנגו שלש דווות, לחיות הנשים רואות מלמעלה. והיכי עבדי הכי והכתיב הכל בכתב מיד ה' וגו'. הכל בכותב מיד הדוגד, [והאיך] התקינו אחרי כן. אמר רב יוסף, קרא אשכח ודרש